

Genesis 37:28 | God en slavernij

Slavernij is niet alleen iets van vroeger: er zijn tegenwoordig meer slaven dan ooit. Waar is God dan? En waar zijn wij zelf?

Voor preeklezers: ik hoor graag als mijn preek ergens gelezen wordt. Neem dan even contact met mij op: hmveurink@gmail.com. Dan stuur ik ook de bijbehorende powerpoint toe.

Liturgie

Zingen: GKB Gezang 165

Stil gebed

Votum en groet

Zingen: LvK Lied 460 : 1, 3 en 4

Gebed

Kinderen naar club

Lezen: Genesis 37 : 12 – 36

Zingen: Psalm 31 : 1, 2 en 13

Preek over Genesis 37 : 28

Zingen: LvK Lied 435 : 1, 2 en 4 (Frysk)

Kinderen terug

Leefregels

Luisterlied – Zeeën van recht

Gebed

Collecte

Zingen: Psalm 105 : 8 en 21

Zegen

God en slavernij

Inleiding

dia 1 – wervers

Het is alweer een paar maanden geleden.

De bel ging.

Aan de deur twee jongedames namens de Cliniclowns.

Tja, dan weet je wel hoe laat het is, die willen je strikken als donateur.

De weg daar naartoe is een ingewikkeld spel.

Zij weten ook dat als ze rechtstreeks om geld vragen, ze geen schijn van kans maken.

Maar er zijn wel wat manieren om mensen wat welwillender te maken.

Gelukkig – voor die dames minder gelukkig – had ik me in die tijd net wat verdiept in technieken om te overtuigen.

Leek me handig om overtuigende preken te houden...

Maar nu kwam het van pas

om de trucs van de Cliniclowndames te doorzien.

‘Goedemiddag meneer, ik zal me even voorstellen.

Ik ben Annelies, en dit is mijn collega Sofie.

En mag ik vragen hoe u heet?’

‘Natuurlijk, ik ben Mark, en zeg toch alsjeblieft “jij”!’

‘O wat grappig, mijn broertje heet ook Mark.’

En daar ging de eerste alarmbel bij mij af.

Ik durf te wedden dat Annelies geen broertje heeft die Mark heeft.

Het is namelijk een bekend trucje om een band te scheppen, dan ben je eerder geneigd geld te geven.

Vervolgens kwamen de omtrekkende bewegingen.

‘Wij staan hier namens de Cliniclowns, ken je die?’

‘Ja hoor.’

‘Vertel eens, wat weet jij van de Cliniclowns?’

Zucht... is die overhoring nou echt nodig, kom gewoon tot je punt.

Maar dat zei ik niet hardop.

‘Vind je het werk van de Cliniclowns belangrijk?’

Weer een alarmbel: als je hierop ja zegt, krijg je hem straks

terug.

Mensen willen graag consequent zijn.

Wie A zegt moet ook B zeggen.

Als je het werk belangrijk vindt, kun je het niet maken om niet te betalen...

Toen kwam de verrassingsvraag.

'Wij zijn op zoek naar nieuwe Cliniclowns, is dat misschien niet iets voor jou?

Kijk, ik heb hier een mooie rode clownsneus, wil je die eens proberen?'

Dus daar stond ik, in de deuropening, met een rood balletje op mijn neus...

'Je kunt ons ook op een andere manier helpen hoor, we zijn op zoek naar donateurs.'

Heel slim: mensen zeggen niet graag twee keer nee.

Stel eerst een vraag waar iedereen nee op zegt, dan heb je kans dat ze op de volgende wel 'ja' zeggen.

dia 2 – beïnvloeden

Ik ben bij mijn 'nee' gebleven, maar het werd me wel lastig gemaakt.

Zo werkt beïnvloeding, en het is overal.

Je denkt misschien dat je eigen keuzes maakt, maar zonder dat je het doorhebt

worden veel van jouw keuzes door anderen gemaakt.

En dat is geen prettige gedachte!

dia 3 – God en slavernij

Nog veel onprettiger is het als je gewoon geen keuzes hebt.

Vergeleken met anderen in de wereld zijn wij heel vrij.

Dan denk ik aan slaven, zoals Jozef.

Zij kunnen geen eigen keuzes maken.

Ze hebben geen vrijheid,

omdat hun baas hun leven bepaalt.

Vanochtend gaat het over God en slavernij.

1. In slavernij

dia 4 – in slavernij

Het is niet zomaar dat ik het vandaag over slavernij wil hebben.

Vandaag is namelijk uitgeroepen tot de zondag van de vrijheid. Dat is een initiatief van International Justice Mission, een christelijke organisatie die vecht tegen slavernij over de hele wereld.

Wereldwijd staan kerken vandaag stil bij slavernij en vrijheid.

dia 5 – van je familie moet je het maar hebben

Misschien wel de oudste slaaf uit de geschiedenis van wie het verhaal bekend is, is Jozef.

Twee weken geleden zijn we met zijn verhaal begonnen.

Over de dromen van Jozef, dat zijn familie voor hem zal buigen,

maar zijn broers hebben juist een hekel aan Jozef.

Vandaag is het rustig in het kamp van de familie Jakob.

Jozefs broers zijn op pad met de kudden.

Ze zijn al weken weg,

en Jozef en Benjamin zijn de enige mannen die in het kamp zijn achtergebleven.

Van Jozef mogen ze wel weg blijven...

Maar Jakob heeft andere plannen:

Jozef moet eens kijken hoe het met zijn broers gaat.

Het is een raadsel waarom Jakob Jozef op pad stuurt.

Misschien is het wijsheid achteraf,

maar zag hij echt niet in dat daar problemen van zouden komen?

Hoe dan ook, Jozef gaat op pad.

Als hij zijn broers eindelijk gevonden heeft,

gebeurt wat Jakob had moeten zien aankomen:

de broers grijpen hun kans om van Jozef af te komen.

Toen Jozef zijn dromen deelde, hadden ze gezegd 'dat nooit!'

Nu is het tijd om dat in de praktijk te brengen:

als Jozef dood is, zal hij nooit over hen kunnen heersen.

Ruben, de oudste van het stel, gaat het iets te snel.

Hij weet zijn broers over te halen
Jozef een tijdje vast te houden in een drooggevalen
waterbekken.

Ruben vertrekt, waarschijnlijk is het zijn beurt om bij de
kudde te zijn,
en de anderen beginnen honger te krijgen.
Dat Jozef ondertussen in de put om genade smeekt, horen ze
nauwelijks.
Als ze even later zitten te eten, gaat het gekerm op de
achtergrond door.
Ze trekken zich er niets van aan.
Misschien gooien ze nog wat botjes in de put,
gewoon, om Jozef te treiteren.

dia 6 – handelaars

De maaltijd is nog niet afgelopen,
als de broers in de verte een stofwolk zien.

Het zijn handelaars.

En, even een zijspoortje, het is een beetje vreemd
dat zij eerst Ismaëlieten worden genoemd, en even later
Midjanieten.

Wie zijn die handelaars nu?

Waarschijnlijk wordt 'Ismaëlieten' hier gebruikt als
verzamelnaam.

In Rechters 8 vind je daar ook een aanwijzing voor:
daar wordt gezegd dat de Midjanieten afstammen van Ismaël,
terwijl Midjan volgens Genesis een zoon van Abraham is.

Juda krijgt, al zegt hij het zelf, een geniale ingeving.

'Waarom moeilijk doen met bloedvergieten?

We kunnen ons broertje ook gewoon verkopen!

Het is helemaal niet nodig om hem te doden,
zo komen we veel makkelijker van hem af.

Geloof mij maar: die zien we nooit meer terug.'

De overgebleven broers knikken driftig: dat heeft Juda mooi
bedacht.

Van je familie moet je het maar hebben...

Met een touw wordt Jozef uit de put getrokken,
de koop wordt gesloten, en daar gaat Jozef,
op weg naar Egypte, waar hij slaaf wordt van ene Potifar.

dia 7 – niet langer een mens, maar een voorwerp
Jozefs leven is op het dieptepunt aanbeland.
Hij heeft niets meer te zeggen over zijn eigen leven,
voortaan bepalen anderen wat hij moet doen.

Jozef heeft maar te luisteren.

Stel het je eens voor!

Je bent niet meer van jezelf.

Je wordt niet langer als een mens gezien, maar als een
voorwerp.

Het enige waar je nog goed voor bent
is het werk dat uit je handen komt.

Lukt dat niet meer, dan wordt je afgedankt,
net als een machine die wordt afgeschreven.

dia 8 – het gebeurt dagelijks

Ik kan het me niet voorstellen...

Maar het gebeurt dagelijks.

Op papier is slavernij overal ter wereld afgeschaft,
maar meer dan een papieren werkelijkheid is dat niet.

Naar schatting zijn er op dit moment 45,8 miljoen slaven in de
wereld, meer dan ooit!

dia 9 – India

Bijvoorbeeld 15 mannen en vrouwen in India.

Ze hadden een kleine lening aangevraagd bij een rijke
houthandelaar, ongeveer 15 euro.

In ruil moesten ze voor hem werken.

Niet een uur, of een dag, maar vier jaar.

Elke dag 12 uur houthakken,

en 's avonds en 's nachts doorgaan om het klaar te maken voor
verkoop.

En als het naar de zin van de houthandelaar te langzaam ging,
maakte hij ze belachelijk en sloeg hij hen.

Slapen moesten ze maar doen in de open lucht.

Op 24 augustus werd hier een einde aan gemaakt.

Het hele verhaal kun je lezen op de website van International Justice Mission.

In Nederland gebeurt het trouwens net zo goed.

De grootste tak van slavernij hier is de seksindustrie.

Volgens het Openbaar Ministerie

wordt zeker de helft van de prostituees in Nederland uitgebuit door mensenhandelaren.

Onbegrijpelijk!

2. Waar is God in slavernij?

dia 10 – waar is God in slavernij?

Jozef is dan misschien de eerste slaaf van wie we het verhaal kennen,

helaas is hij absoluut niet de laatste slaaf.

Het gaat maar door.

Waar is God, als je in de put zit?

Waar is God in slavernij?

dia 11 – kan God nog iets doen?

In Genesis 37 wordt daar geen woord over gezegd, en misschien is dat maar beter ook.

Als je een slaaf bent, voorwerp in de handen van gemene mensen,

of als je diep in de put zit, als alles je uit handen wordt geslagen,

dan kan gepraat over God heel makkelijk goedkoop worden.

‘Kom op, God laat je echt niet los, vertrouw maar dat hij voor je zorgt.’

O ja? Jozef merkt er weinig van!

Nog nooit hebben zijn dromen grotere onzin geleken.

God lijkt verder weg dan ooit.

Maar hoe onwaarschijnlijk zijn dromen nu ook lijken, misschien zijn ze ook wel zijn laatste hoop.

Triomfantelijk kan Jozef er nu niet meer over doen, alle opsmuk is er bij hem nu wel vanaf,

maar misschien helpt dat wel om de dromen te gaan begrijpen.
Zou er voor Jozef toch nog een toekomst zijn?
Zou God in dit dieptepunt nog iets kunnen doen?
Zou deze vernedering het begin van de weg omhoog kunnen zijn?

dia 12 – God daalt af in slavernij

Jozef is niet de enige in de bijbel die diep moet gaan.
Het is opvallend hoe vaak God mislukkingen gebruikt.
Mozes die eigenlijk niet had mogen leven,
Daniël in de leeuwenkuil, Paulus in de gevangenis.
Steeds werkt God door het dieptepunt heen naar het hoogtepunt.
Nergens wordt dat duidelijker dan in het leven van Jezus.
Wat een overeenkomsten zijn er tussen Jezus en Jozef!
In de tijd van Jezus is de familie Jakob een volk geworden,
de 12 broers zijn 12 stammen van Israël.
Maar van hun broer Jezus moeten ze niets hebben.
De Joodse leiders zoeken naar een gelegenheid Jezus uit de weg
te ruimen,
zodat van die dromen van Jezus, over een koninkrijk waar Jezus
koning is,
niets terecht zal komen.
Jezus wordt voor een slavenprijs verkocht door Judas,
het zal niet toevallig zijn dat dat maar 1 letter scheelt met
Juda, die Jozef verkocht.
Net als Jozef wordt Jezus zijn kleding afgenomen.

Later schrijft Paulus, in Filippenzen 2:

‘Christus nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan
een mens.

En als mens verschenen, heeft hij zich vernederd en werd
gehoorzaam tot in de dood –
de dood aan het kruis.’

Dit is Gods weg om de wereld te redden, om jou te redden.

God maakt zichzelf een slaaf, en die slaaf is mijn enige hoop.

dia 13 – leren van slaven

Waar God is in slavernij?

Steeds weer krijgen slaven een sleutelrol bij God

en uiteindelijk wordt God zelf slaaf.

Jozef en Jezus, wat zijn ze hoopvol voor slaven:

God kent hen, kiest voor hen, identificeert zich zelfs met hen!

Als wij, vrije mensen, willen weten waar God is, misschien moeten we dan eens wat meer naar die miljoenen slaven kijken.

Hun leven is een aanklacht tegen deze wereld, en daarmee kunnen ze ons dichter bij God brengen.

Niet voor niets hebben juist slaven zich altijd aangetrokken gevoeld door het christelijk geloof.

Zij weten wat het is om niets te hebben, met lege handen te staan,

en van God te verwachten.

3. Strijd voor vrijheid

dia 14 – strijd voor vrijheid

Slavernij is en blijft iets afschuwelijks.

Dan kun je je afvragen waar God is,

en ik hoop dat ik daar iets van een antwoord op heb kunnen geven,

maar uiteindelijk is slavernij iets wat mensen elkaar aandoen.

We kunnen wel vragen waar God is, maar waar zijn wij?

Dat brengt mij bij Ruben, Jozefs oudste broer.

Bij hem zien we iets van de strijd voor vrijheid.

dia 15 – van Ruben leren:

Hoe veel er ook op Ruben aan te merken valt,

bijvoorbeeld dat hij het vooral doet om zijn eigen hachje te redden,

hij dóet tenminste nog iets.

Hij geeft Jozef een stem, in plaats van even de andere kant op te kijken.

Ruben wil niets weten van het plan van zijn broers om Jozef te vermoorden.

Maar hij weet ook dat hij voorzichtig moet zijn

als hij zijn broertjes op andere gedachten wil brengen.

Eerst maar eens tijd winnen.

Ruben slaagt in zijn opzet: in plaats van Jozef direct van kant te maken

grijpen de broers Jozef en bergen hem op in de put.

Maar als Ruben even weg is, gaat het helemaal mis.

Tegen de tijd dat Ruben bij zijn broers terug is, is Jozef al op weg naar Egypte.

Ruben wordt woedend en panisch tegelijk.

Ruben staat machteloos.

Hij staat alleen, en kan de plannen van zijn broers niet verijdelen.

Maar hij probeert het tenminste nog,

en maakt duidelijk dat hij er niet achter staat.

dia 16 – sluit je ogen niet

Van Ruben mogen wij leren onze stem te laten horen.

Het is makkelijk om de andere kant op te kijken.

Te doen alsof slavernij er niet is.

Om je te verstoppen in je eigen leven:

zo lang ik vrij ben is er niets aan de hand...

Vinden we het eigenlijk wel zo'n probleem

dat miljoenen mensen als slaaf worden uitgebuit?

Misschien vinden we het wel een veel groter probleem

als we eerlijke prijzen zouden moeten gaan betalen...

Maar met een God die zo veel hoop geeft voor slaven,

die uitzicht geeft op een wereld waar alles anders gaat,

met zo'n God kun je je ogen toch niet sluiten?

Nee, zoveel kunnen wij niet doen.

Denk maar niet dat wij wel even een einde kunnen maken aan slavernij.

Daarvoor is het probleem veel te groot en te complex.

Zijn we zelf ook te veel onderdeel van het probleem, net als Ruben...

Zelfs zo'n organisatie als International Justice Mission krijgt het niet voor elkaar.

Zij slagen erin om mensen vrij te krijgen,

maar ondertussen blijft het aantal slaven wereldwijd stijgen.

dia 17 – maar laat je stem horen

Maar we kunnen wel onze stem laten horen.

Boos zijn om het onrecht in de wereld.

En heel simpel, de slaven van deze wereld niet vergeten.

Ik krijg wel eens mails met een verhaal over schrijnend onrecht

en vervolgens de vraag een petitie te ondertekenen.

Meestal klik ik ze weg.

Ik heb geen zin er twee minuten voor uit te trekken,

en wat verander ik er nou mee?

Dat wil ik anders gaan doen:

ook al bereik je er niets mee, dan nog is het goed je stem te laten horen!

Vandaag is de zondag van de vrijheid.

Want God heeft de vrijheid van al zijn schepselen op het oog.

Daarvoor werd hij een slaaf.

Doe jij mee in Gods strijd voor vrijheid?

Amen.